2e JAARGANG No. 2 15 AUG. 1937

ONTWAKEND VOLK

MAANDBLAD TOT
VORMING VAN DEN NEDERLANDSCHEN GEEST

ONDER REDACTIE VAN G. VAN DUYL
SECRETARIAAT: MALIEBAAN 35, UTRECHT.

UITGAVE: NENASU — POSTBUS 2 — LEIDEN
ABONNEMENT: ƒ 1.50 PER JAAR (ƒ 0.75 PER HALF JAAR)
POSTGIRO 207915 (TEN NAME VAN „VOLK EN VADERLAND")

ONTWAAKT!

Mijn Neerland — sta op — want Uw land is in nood.
De bloedroode vlag is ontplooid!
Rood front is aan 't werk en zaait oproer en dood
Ontwaakt — voor z'n werk is voltooid.

De brandfakkel vliegt straks langs huizen en kerk
Mijn Neerland — sta op — want Rood — Moord is aan 't werk,
De waanzin regeert — met den strop
Slaap niet — Volk van Neerland — sta op!!

Uw leiders — die houden van eeuwig debat
Of...... trekken behaaglijk pensioen.
Straf'loos wordt de eer van Uw driekleur beklad,
De vlag — van de Ruyter en Coen!

Uw trots is gebroken, Uw slaap is verraad
aan Neerland. — De Leeuw likt de hand, die hem slaat!
Wordt wakker! — Uw land is in nood! —
De storm breekt los! — Stilstand — is dood!!

Arbeiders van Neerland — met hand of met hoofd
Door Marx tot „Proleten" gedoemd,
Kom bij ons, als ge in Uw menschzijn gelooft,
Help mee — wien je — „Kameraad" — noemt.

Dáár staat op de stormbarricade's — DE HAAT —
en hier — staat de Liefde — voor jou — Kameraad,
voor Neerland — voor arm en voor rijk;
Ons zwart hemd maakt ons allen gelijk.

De zeden bederven — de volksziel, die sleurt
men IN NAAM VAN DE VRIJHEID — in 't slik!!
De Jeugd — wordt vergiftigd, — Partijhaat regeert,
en spant zelfs de Kerk in het juk!

Wordt wakker — mijn Volk — sluit U aan — en ga mee!
Het zwarthemd staat op! N.S.B.'ers HOU ZEE!!!
Ontplooi wijd Uw zwartroode vlag
Voor orde — voor tucht en gezag!

In naam van het recht — geef de straten ons vrij
voor arbeid — voor vrijheid en brood!
Voorwaarts! — Sluit de rijen! De toekomst zijn wij,
Kameraden, — in leven en dood.

In ons vlamt het vuur — dat uw laster verbrandt,
Het zwarthemd marcheert — door de stad, door het land,
Den kop in den nek — Kameraad —
HOU ZEE! Tot het hart niet meer slaat.

Geloof aan Uw Volk — in zijn waarde — in zijn kracht
God met ons! — Wij winnen den strijd.
De handen omhoog — ook in duistere nacht,
HOU ZEE! — naar betere tijd.

Wij Gelóóven....

De krachten van ons hart zijn losgemaakt.

Wij gelooven niet in ijdele dingen, in wanen van den dag, in schimmen van denkbeelden.

Hooger rijkt onze blik, verder ligt onze horizon.

Wij belijden een Volk, dat komende is en een gemeenschap, welke nog geboren moet worden. Wij bouwen aan een toekomst, waarvan het heden eens de jammerlijke tegenstelling zal zijn.

Zoo leven wij uit de paradox, uit de dwaasheid, als men wil; maar

de waarheid ligt voor ons niet op straat en het verguldsel verblindt onze oogen niet.

Wij gelooven, omdat het sterker is dan wijzelf, omdat dit geloof onze eenige kracht inhoudt. Het sleept ons mee, het jaagt ons voort, het reinigt onzen wil en draagt al onze teleurstellingen.

Een Volk zoeken wij en volharden, daar wij er in gelooven. Diep in ons zien wij zijn gelaat — wij hebben ons zelf eerst gevonden, toen wij dit grootere ontdekten en onze harten er door omvat wisten. Achter ons liggen jaren van trotsch en hooghartig individualisme, nu zijn wij deemoediger geworden, fierder ook en vervuld van sterke dankbaarheid voor de ruimte, welke voor ons openging.

Irrationeel is elk geloof: het wordt alleen door zichzelf bewezen. Het durft een arbeid aan, waar verstandelijke berekening voor terugdeinst en onderwerpt een weerbarstige wereld aan zijn mistieken zin. Het kind is in ons herboren en spelend gaat het zijn weg langs afgronden: men scheldt of misprijst het en nochtans vervolgt het zijn pad met onwankelbare zekerheid.

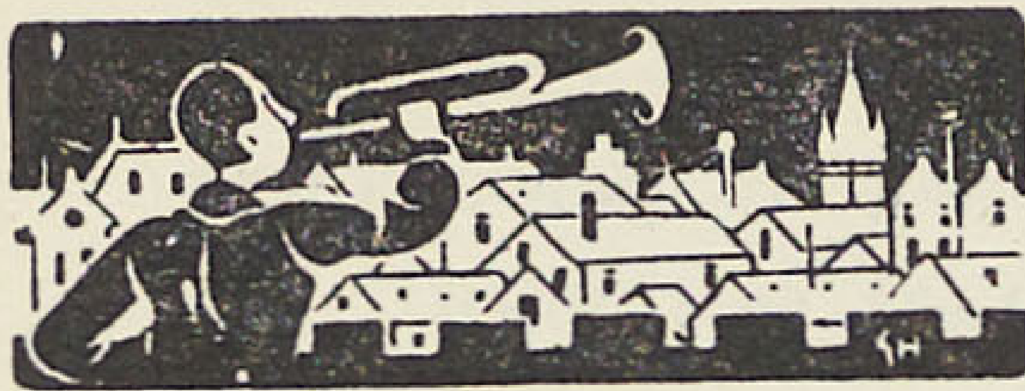
Een mensch zonder dit geloof is als een verlaten huis, leeg, hol-oogig, onwezenlijk. Hoogstens gelooft hij in zichzelf, tot hij begrijpt een dwarrelend blad te zijn, dat afstierf van zijn boom. Een Volk is geen zintuigelijk waarneembare grootheid en kan of zal dit nimmer worden. Het behoort tot de onzienlijke gestalten en doet vormend of omscheppend geslachten rijpen, ze bezielend met drang tot gehoorzaamheid en heilige offerdrift.

Wij gelooven in ons Volk, omdat zijn levenwekkende kracht in ons opstuwt; ons hart zingt ervan en onze onverzettelijkheid vertolkt de wacht, die wij in deze harde jaren betrekken moesten.

Is dit een nieuw geloof, een ver-aardsching van rechten, eens den Hemel toegewijd? Maar wie bezit den goddeloozen euvelmoed zijn Volk, zijn bodem, het rimpelende water, de zware geur der akkers, de spraak zijner Moeder, de stem van zijn bloed los te rukken uit het oer-geheim der Schepping? Schriftgeleerden en handelaren in perkament zijn het andermaal, die met vroom vertoon de scharen trachten te misleiden, nu de Schepper een vernieuwenden adem door de naties zendt. En Volk is meer dan een asyl voor deze gezalfde praters, het rijst ver uit boven de nietigheid hunner dagelijksche tournooien: het is een grenspost tusschen tijd en eeuwigheid.

En wie zich zoo tot zijn Volk bekent, zal zijn geloof niet zien eindigen, waar de Hemel zijn glansen spreidt.

HOOFD AFDEELING X.

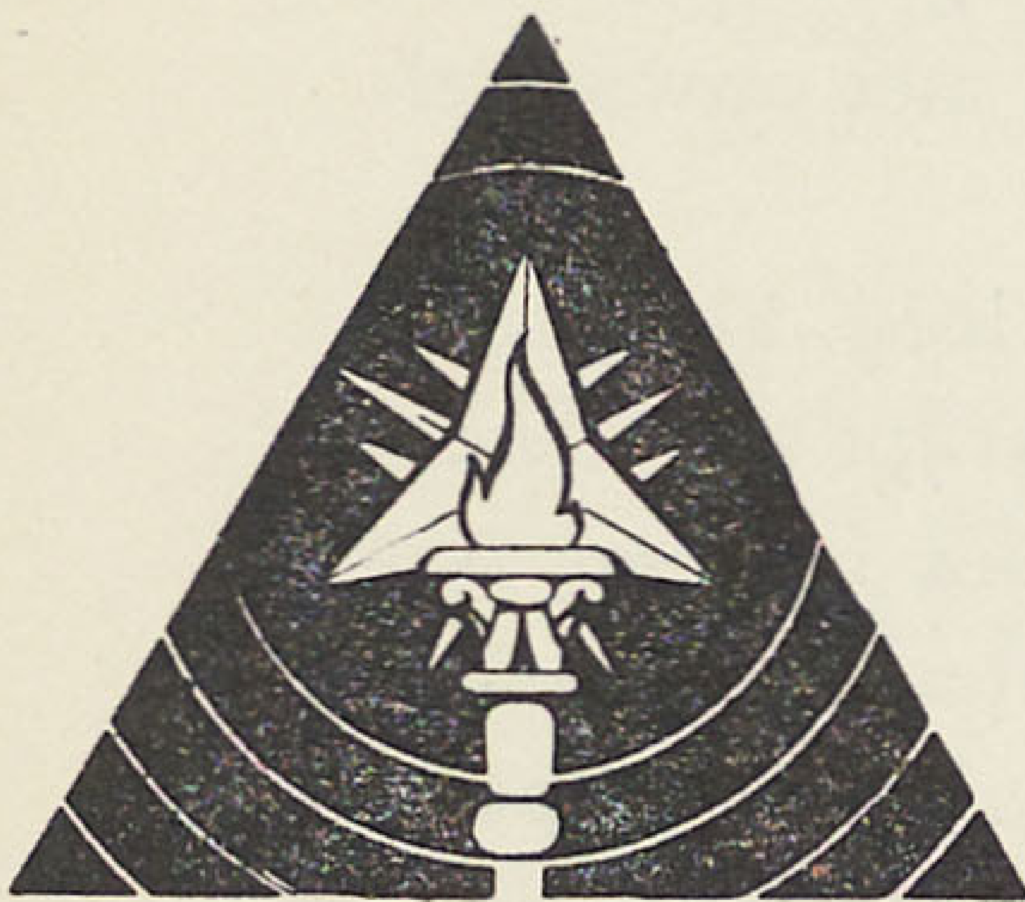

Mededeeling

Door afwezigheid van den Redacteur wegens verlof en door plotselinge ernstige ziekte van den redacteur-secretaris van „Ontwakend Volk" zag de waarnemend redacteur zich bij de samenstelling van dit nummer voor ongedachte moeilijkheden geplaatst. Hij meent in de oplossing daarvan zoo goed mogelijk geslaagd te zijn.

Om bovengenoemde redenen is de volgorde der verschillende rubrieken een weinig omgezet, terwijl eenige artikelen moesten vervallen.

DE WAARNEMEND REDACTEUR.

Dienen, offer en plicht

Het staat er zoo simpel in de instructie van den groepsleider dat het zijn taak is zorg te dragen voor het kweeken van den juisten fascistischen geest.

Natuurlijk, ieder zal het beamen, dat dit hoort tot het meest wezenlijke van de taak van den groepsleider, van de taak van elken leider in de Beweging.

Maar wie beseft daarvan tenvolle de draagwijdte?

Wat is dienen, wat offer en plicht?

Waar leeft in ons volk daarvan nog het bewustzijn, waar vinden we hier in Nederland nog menschen voor wie dat geen frase is, voor wie juist deze zaken mede inhoud geven aan hun leven?

Ik acht me gelukkig een artikel te kunnen citeeren waaruit blijkt dat ook in onze weermacht nog officieren zijn, nobel van karakter en gaaf van gemoed.

In nr. 12 van jaargang 1933 van het orgaan van de Vereeniging van Officieren van de Koninklijke Landmacht trof ik op blz. 319 het volgende stukje aan:

„Aan de Aisne was ik getuige van een vreemd incident. Generaal Maudh'uy was juist wakker geworden, na te hebben geslapen op het stroo van een schuur en hij stond in de straat, toen een kleine groep, omtrent welks bestemming geen illusie te maken was, om den hoek aankwam. Twaalf soldaten en een onderofficier waren het, een executiepeleton, twee gendarmes en tusschen hen in een soldaat zonder wapens.

Mijn hart kromp ineen en ik voelde een sensatie van afgrijzen. Men ging een mensch fusilleeren? Generaal Maudh'uy wierp er een blik op en hief toen de hand op om de troep te doen ophouden, en met den hem eigen snellen pas naderde hij den veroordeelde. Hij vroeg hem, welke misdaad hij bedreven had. De schildwacht had zijn post verlaten.

Toen begon de generaal tegen hem te spreken. Heel eenvoudig. Hij legde hem de discipline uit. Zijn post verlaten, dat is zijn kameraden verlaten, nog erger, dat is het vertrouwen van zijn vaderland schenden, dat op hem rekende voor de verdediging. De generaal sprak van de noodzakelijkheid van het voorbeeld, hoe sommigen zonder te wankelen hun plicht konden doen, maar anderen, minder sterk, den hoogen prijs moesten kennen en begrijpen, die betaald moest worden voor bezwijken.

Hij zeide den veroordeelde, dat voorzeker zijn fout geen misdaad was, hij had ook geen laagheid begaan, maar het was noodig, dat hij stierf ten voorbeeld aan anderen, opdat dezen niet zouden doen, wat hij gedaan had.

Tot mijn verrassing hief de ongelukkige het hoofd op. Het stigma van de infamie was hem bespaard. Hij zag iets oplichten; de verlossing, het was een ware hoop, al wist hij dat hij sterven zou.

Maudh'uy ging door, en bracht den man er toe te begrijpen, dat alle opoffering de moeite waard was te aanvaarden, als het Frankrijk hielp, al was het nog maar zoo weinig. Wat deed de rest er toe, als hij dit wist? Eindelijk reikte Maudh'uy hem de hand.

„Ten slotte", zei hij, „sterft ook U voor Frankrijk".

Toen stelde de stoet zich in beweging, maar nu had het slachtoffer zijn offer aanvaard.

Het geluid van een salvo uit de verte kondigde aan, dat alles geëindigd was. Generaal Maudh'uy veegde eenige droppels zweet van zijn voorhoofd en, voor de eerste maal in zijn leven misschien, beefde zijn hand, toen hij zijn pijp aanstak..."

Het lezen van dit eenvoudig verhaal, waaruit de geestessuperioriteit van den Franschen Generaal Maudh'uy zoo duidelijk naar voren treedt, kan niet nalaten den lezer met een gevoel van grooten eerbied voor dezen opperofficier te vervullen. Welk een diepe menschelijkheid straalt er niet uit de door hem gesproken woorden, welk een hooge opvatting van de op de schouders genomen taak en... welk een tragiek moet deze krachtige man hebben doorleefd op het oogenblik, dat hij het noodlottige salvo hoorde, dat een einde maakte aan het leven van dezen „gederailleerde"!

Hier proeft men den psycholoog uit, den geboren opvoerder en leider, den idealen „aanvoerder" in den ruimsten zin des woords; hier heeft een mensch gesproken, naar wien ieder ondergeschikte met eerbied zal opzien en die op zijn beurt ten allen tijde in de ure des gevaars staat zal kunnen maken op de door hem aangevoerde troepen.

Een veroordeelde, die met schaamte en wanhoop in het hart zijn laatsten gang volbrengt, op een dusdanige wijze het verlossende woord te brengen, dat het slachtoffer met een gevoel van verlichting en berusting het einde tegemoet treedt, in de overtuiging dat ook hij zijn offer brengt voor het vaderland...... gelukkig land, dat zulke aanvoerders onder zijn zonen telt!"

Tot zoover het stukje.

In een noot vraagt de redactie zich af of hetgeen hier op het uiterste werd onderwezen niet tot de opvoeding in vredestijd had behoord.

Inderdaad, zoo iets behoort tot normale vredesopleiding en zeker tot die van den nationaal-socialist.

De besten onder ons zijn bereid de grootste offers te brengen voor de Beweging, voor de herleving van ons volk. Wij zijn bereid te strijden desnoods vooraan en op de gevaarlijke plaatsen, maar... zijn wij ook bereid NIET vooraan te staan, maar onopgemerkt achter het front te DIENEN ? Zijn wij bereid te dienen zonder dat erkenning volgt, zelfs als verguizing volgt ?

Zegt het maar volmondig : zoover zijn we nog niet, hadden het ons nog niet eens als maatstaf aangelegd.

Telkens blijkt dit weer.

Vooraanstaande functionarissen verlieten de Beweging, vervuld met wrok en vol van klachten, dat hun werk niet werd gewaardeerd en misschien onopgemerkt bleef.

Ze waren niet groot genoeg om een dienende knecht te zijn.

Ze hadden hun volk niet lief genoeg om het grootste offer te brengen : het offer van hun eigen belangrijkheid.

Functionarissen !

Laat Gij U zonder mokken voorbijgaan als er iemand wordt gezocht voor hooger functie ?

Zijt gij bereid Uw functie neer te leggen ten behoeve van iemand, dien niet Gij, maar Uw chef daartoe beter geschikt acht ?

Kunt Ge een verlaging in rang van Uzelf billijken ?

Zoudt Ge als lid bedanken als het in 't belang der Beweging was ?

en eindelijk :

Zoudt Ge in de Nationaal-Socialistische Beweging de kracht tot opwekking blijven zien, als Gij met verguizing van Uw werk werd geroyeerd als lid ?

Imperiale Rubriek

1. Celebes

Een blik op de kaart is voldoende om ons den bijzonder grilligen vorm van dit eiland te doen kennen. Het heeft ongeveer 5 maal de oppervlakte van Nederland. Het eiland bestaat uit een middengedeelte, van waaruit 4 armen in Zuidelijke en Oostelijke richtingen uitloopen. Het is in elk zijner 5 deelen bergachtig, met den hoogsten berg in het

middenstuk de Rante Kombola, 3400 m hoog. Het land is vulkanisch op vele plaatsen b.v. de Minahasa, jong vulkanisch. Het is betrekkelijk rijk aan rivieren, welke echter geenszins de beteekenis hebben van die op Sumatra of Borneo; het heeft ook vele meren, vaak kratermeren, liggende op eenige honderden meters boven den zeespiegel.
De kust is op vele plaatsen zeer diep ingesneden (vandaar de grillige vorm!), zoodat er tal van zeer groote baaien of golven (de Golf van Tomini, van Tolo, en van Bone, elk met een aantal baaien) zijn ontstaan. Daardoor is de kustlijn zeer ontwikkeld en vormt derhalve scheepsbouw en visscherij een belangrijk middel van bestaan voor een aanzienlijk deel der bevolking. Eén der groote volksstammen, de Boegineezen, zijn dan ook als stoute zeevaarders bekend.

Temperatuur en regenval hebben hier vanzelfsprekend het zelfde natuurlijke gevolg als op Borneo en Sumatra: dichte bosschen, welke belangrijke producten als hout, damar en copal opleveren.

De fauna is er zeer uitzonderlijk en vormt een overgangsgebied tusschen die van Sumatra en Borneo eenerzijds van de Molukken en Nieuw-Guinea anderzijds. Zij omvat buideldieren en daarnevens drie groote zoogdiersoorten: de babi-roesa (hertezwijn), de kuifbaviaan en het buffelhert (anoa). De Makassaarsche paarden zijn bekend en worden uitgevoerd.

Ook dit eiland is schaarsch bevolkt. Het is administratief verdeeld in twee gewesten: het gouvernement Celebes, dat ruim 3.000.000 inwoners heeft en het gewest Menado met ruim 1.140.000 inwoners, tezamen dus 4200.000 zielen. De voornaamste stammen zijn de Makassaren, Boegineezen en Toradja's en Menadoneezen. De twee belangrijkste: Makassaren en Boegineezen hebben een eigen letterschrift, heldendichten, wetten. In de Boegineesche en Makassaarshce vorstendommen zijn ook vrouwen troongerechtigd. Steden zijn Makassar, hoofdplaats van het gouv. Celebes met 87.000 inwoners w.o. 3600 Europeanen en 16.000 Chineezen, en Menado met 27.500 inwoners w.v. 1450 Europeanen en 6.000 Chineezen.

De middelen van verkeer over land zijn weinig ontwikkeld; het verkeer over zee is evenwel, zooals te begrijpen valt, van een zeer groote belangrijkheid. De voornaamste havens zijn: Makasar, Menado en Gorontalo. De middelen der bevolking zijn als op de vorige eildanden; de rijstbouw op natte velden is nog weinig ontwikkeld, maar neemt toe.

In den bodem komen vele nuttige mineralen voor: ijzer in groote hoeveelheid en verder goud, lood, koper, nikkel en asfalt. Maar de ontginning van een en ander laat nog op zich wachten en verkeert slechts in het allereerste begin-stadium. Ook overigens is het land nog weinig ontwikkeld al maken de aloude nederzettingen Makasar en Menado met hun omgeving daarop een gunstige uitzondering.

Afzonderlijke vermelding verdient de landstreek in het Oosten van den Noordelijken arm van Celebes, de Minahasa, een streek, bijna 5.000 K.M.^{2} groot, dus zooals een middelmatige provincie bij ons (Zuid-Holland en Zeeland), waarvan de hoofdplaats is Menado. De bewoners ervan zijn Christenen; de Mohamedanen, die men er aantreft zijn vreemdelingen. Reeds van 1697 dagteekent het eerste verbond van de Minahassers met de Hollanders en sedert zijn zij ons gezag getrouw gebleven, ja, hebben voor Nederland zulk een groot gevoel van aanhankelijkheid,

dat zij gaarne de Minahasa de twaalfde provincie van Nederland noemen.

Door de gemeenschappelijkheid van godsdienst is het gevoel versterkt. De inwoners zijn daar ook heel wat franker in hun optreden dan de overige volken van den Archipel. Het meerendeel hunner kan lezen en schrijven, jongens zoowel als meisjes, mannen en vrouwen. De mannen zijn uitstekende soldaten en hebben dit meerdere malen aan onze zijde vechtend in onze vele koloniale oorlogen bewezen.

---

2. Bali

Bezit Java veel natuurschoon, b.v. in de Preanger en in Java's Oosthoek (Tosari), Bali is in dit opzicht „de parel van den Archipel", in binnen- en buitenland als zoodanig bekend en erkend.

Bali, in voorhistorische tijden van Java afgescheurd, ligt evenals dit bezuiden den Evenaar.

Bali is niet groot, zoo ongeveer als Noord- en Zuid-Holland tezamen, nl. bijna 6000 K.M.^{2} De bevolking is er niet zoo dicht; zij telt n.l. ruim 1.000.000 inwoners, waaronder ongeveer 400 Europeanen en 8000 Chineezen. De hoofdplaats Singaradja, tevens hoofdplaats van het gewest Bali en Lombok, telt ruim 12.000 inwoners, w.o. ongeveer 190 Europeanen en 1500 Chineezen.

Het eiland is zeer bergachtig en vulkanisch: de hoogste top is de Goenoeng Agoeng van 3200 M. Verder dient genoemd de nog krachtig werkende Goenoeng Batoer; nevens deze bergen zijn er nog vele andere.

Gezien de vorm van het eiland kan men er geen groote rivieren verwachten. Toch is het eiland zeer waterrijk door de vele bronnen, beken en meertjes.

Schier onovertroffen is Bali's plantenkleed in schoonheid en in bloemenpracht, die het land tot een waar paradijs maken, waarin het prachtig menschenras (is niet de Bali'sche vrouw de schoonst gebouwde vrouw op aarde?) een waardige plaats inneemt.

De bergwouden zijn dicht, vooral aan de Zuiderhelling der bergen, waar de regenval het grootst is. De natuurlijke- en cultuur-gewassen van Java komen ook hier voor. De fauna: tijgers, wilde zwijnen en herten vindt men slechts aan de Westzijde van het eiland, dat schaarsch bevolkt is en in het midden, waar het bergland zich verheft.

Het klimaat komt overeen met dat van Java's Oosthoek: warm en vochtig met koele nachten en ochtenden.

Het voornaamste middel van bestaan der bevolking is ook hier de rijstbouw, die een hooge trap van ontwikkeling heeft bereikt en daarin de rijstteelt van Java overtreft. Vermelding verdient, dat voor den aanleg van de groote waterwerken de regeling van de waterverdeeling en het waterverbruik, de inwoners zich van oudsher in waterschappen, Soebaks, hebben vereenigd, met een reglement en een soebak-bestuur. Balineezen zijn tevens uitstekende veehouders. Veehandel (export van runderen en varkens is een groot bedrijf) is daardoor mede een voornaam bestaansmiddel. Het gebruik van rundvleesch is in verband met hun godsdienst verboden, varkensvleesch wordt veel gegeten.

De kunstnijverheid staat op Bali op een zeer hooge trap van ontwikkeling: bouw- en beeldhouwkunst (tempels en godenbeelden) houtsnijkunst (godenbeelden; gamelan-instrumenten; deur- en raamversiering; paneelen); vlechtkunst (tasschen, doozen en dergelijke van fel gekleurde bamboereepen) metaalbewerking (goud-, zilver- en ijzersmeedkunst); wapensmeedkunst; weven (met goud- en zilverdraad), knoopen (van doeken en derg.), teekenen en schilderen (op gordijnen van gevlochten bamboe, houten schermen enz.) wekken ieders bewondering op. De kunst op Bali vormt nog met den volksgodsdienst één levend geheel. De ornamentiek doordringt het geheele leven van den Baliër, er is om zoo te zeggen geen gebruiksvoorwerp of bouwwerk of het is versierd en dat met goeden smaak met motieven aan de godenwereld of de Oud-Indische heldendichten ontleend.

De volksgodsdienst is het Balisch-Hindoeïsme (aanbidding van Shiwa, één der goden van den Hindoeïstischen drieëenheid: Brahma, Vishnoe en Shiwa) en de uitoefening van dien godsdienst bestaat in het streven naar leven en voldoening van Shiwa's wil. Er zijn dan ook duizenden tempels op het eiland, groote en kleine, beroemde en eenvoudige. De heiligste is die, die op de helling van de Goenoeng Agoeng ligt en bij de jongst eruptie gespaard is gebleven. Ter bediening van den eeredienst is er een priesterstand, die in hoog aanzien staat. Hij wordt gekozen uit de hoogste kaste (op Bali heerscht nog het Hindoesche kastenwezen: Brahmanen, Ksatrija's Wiesja's en Soedra's of wel priesters, krijgslieden, burgers en het lage volk), die der Brahmanen moeten aan zware eischen van studie, leven en levenshouding voldoen. Over het algemeen zijn de priesters zeer betrouwbaar.

Door zijn godsdienst neemt Bali onder de eilanden van geheel Insulinde een eigen plaats in; het is één van de weinige streken, waar de Islam geen wortel heeft kunnen schieten, terwijl ook het Christendom er geen successen heeft weten te boeken.

Eén der meest eigenaardige gebruiken is de lijkverbranding, die als eerste voorwaarde voor den toegang tot het godenverblijf wordt beschouwd. De asch wordt in zee geworpen.

Op Bali wordt slechts éénе taal gesproken, het Balineesch, een taal, die sterk den invloed van het Javaansch heeft ondervonden, het letterschrift zelfs is eene wijziging in stylistischen zin van het Javaansche schrift en krachtiger en sierlijker dan dit.

De Psychologie van het Javaansche Volk

Wanneer er één zaak moeilijk is, dan is het wel de taak van ons Volk als Westersche Mogendheid, om de 60 millioen inheemschen aan de andere zijde van de evenaar op redelijke wijze te besturen.

De groote vraagstukken, welke zich voordoen en om een oplossing vragen, loopen vrijwel alle samen in het groote probleem van de psychologie van den Oosterling. M.a.w. in de vraag: Hoever zijn wij gevorderd in het begrijpen van het Oostersche karakter, en in hoeverre hebben wij

onze methoden van regeeren aan deze Oostersche psyche weten aan te passen.

Zelf heb ik enkele jaren van de vele, welke ik in Nederlandsch Oost-Indië mocht doorbrengen, geheel mogen wijden aan de studie van de karaktereigenschappen van dat inheemsche volk, en daarbij de niet genoeg te waardeeren hulp gehad van eenige hoogstaande inheemschen, waaronder de helaas te vroeg overleden Regent van Semarang en Salatiga R. M. A. A. Poerbo Hadiningrat, wiens nagelaten geschriften verzameld zijn door R. A. A. Pakoe Alam en uitgegeven bij de Archipeldrukkerij te Buitenzorg.

Het is aan de hand van deze geschriften, dat ik wil trachten een inzicht te geven in het karakter van den Oosterling.

Ik stel hierbij voorop, dat het voor mij vaststaat, dat wij Westerlingen NIMMER zullen vermogen door te dringen in den gedachtegang van den Oosterling, indien wij ons den Oosterling als een mensch met dezelfde opvattingen en dezelfde geesteshouding als den Westerling, maar wèl kunnen wij door een ernstige studie trachten zijn geesteshouding te begrijpen, dit dan tot heil van de samenwerking van de Volkeren van Nederland en Nederlandsch-Indië, volkeren, die door den loop der tijden elkander reeds eenigermate leerden verstaan, en die ook in de toekomst elkander zullen moeten aanvullen, om zoowel in het belang van Indië als Nederland te kunnen samenwerken.

De eerste vraag, welke ik zou willen beantwoorden, luidt : **Is de Javaan als Oosterling ontvankelijk voor onze Westersche beginselen ?**

Ik zal trachten aan de hand van enkele feiten uit de geschiedenis van dit volk, en uit het historisch verloop van zijn geestelijke ontwikkeling een antwoord te vinden.

Voor de zeevarende volken is Java altijd een begeerlijk bezit geweest. Een rijk en dicht bevolkt eiland, uitermate vruchtbaar, en gelegen op den verbindingsweg van twee vroeg in cultuur gekomen bevolkingscentra, n.l. Indië en China. Later van het Westen en het Oosten. Het moest wel een geliefkoosde nederzetting worden voor die volkeren.

Het Javaansche volk van die tijden, eenvoudige landbouwers, was gastvrij en ontving de vreemdelingen als vrienden.

De berichten, welke de eerste bezoekers over Java en zijn bewoners hebben verspreid, waren alleszins gunstig.

„Hier leefde een volk, rijk gezegend door een milddadige natuur, tevreden, eenvoduig en met een diep ontzag voor de machten, die het over zich gesteld dacht.

Wenschen en verlangens van dit volk gingen niet verder dan de vruchten van den bodem, en het geluk van het gezin. Zich deze goederen te verzekeren door vereering van Goden en Geesten was een tweede natuur geworden"

Deze Goden- en Geestenwereld is voor den Javaan even rijk bevolkt als het eiland zelf. De weelde der natuur en de groote vruchtbaarheid van den bodem maakten zijn arbeid practisch overbodig, en deden hem onwillekeurig de gaven der Goden gewillig aanvaarden, maar het gevolg was dan ook, dat dit volk niét weerbaar en wilskrachtig was.

In het aardsche paradijs, waarin de Javaan leefde, bleef hem veel vrijen tijd om zich aan bespiegelingen over te geven, en werd zijn geheele leven als het ware één met zijn godsdienstige opvattingen.

Deze bespiegelende aard, maar evenzeer de geringe levensbehoeften, welke hij noodig had om te kunnen leven in omstandigheden, die hem voldoende waren, leidden zijn aandacht af van wat gewin gaf, en zijn diepe behoefte aan ritus, aan omgangsvormen ,deed een vormenleer (adat) geboren worden, welker kennis bijna uitsluitend het beschavingspeil aanduidde, waarop hij zich bevond.

Deze „adat" kenmerkt zich door tot gewoonte verstarde zeden, waarmede het geheele leven van den Javaan is samengeweven, en die hij slechts in geval van uiterste noodzaak zal overtreden. Het ernstigste vergrijp, dat hem in de oogen van zijn rasgenooten stempelt tot een minderwaardig en verachtelijk mensch, was wel de aantasting van het gezag van goden, geesten of menschen, die deze gewoonten hadden geschapen, door ongemanierdheid of gebrek aan beleefdheid.

De eerste vreemdeling (dit was de Hindoe, die het Boeddhisme en het kastenstelsel importeerde, en dien hij als vriend had ontvangen) werd zijn overheerscher, die hem een nieuwen godsdienst opdrong, en daardoor zijn dorps- (dessa) leven en gezinsleven aantastte evenals zijn gemoedsleven.

Het kastenstelsel, dat den Hindoe in het bloed zat, ofschoon Boeddha het in zijn leer bestreed (ik kom hier straks nog op terug), vond in het Javaansche gemoed, dat ingesteld was op gezagsvereering, een vruchtbaren bodem. Doch met het aanvaarden hiervan, legde hij zich het slavenjuk op de schouders, dat er tot op heden is blijven rusten.

Zelfs door zijn taal werd de Javaan afgezonderd van zijn overheerscher. Ook thans nog bestaat in die streken, waar het Javaansch gesproken wordt, de adat, waarbij de gewone dessa-man zijn meerdere in het z.g. hoog-Javaansch toespreekt, en dan in het laag-Javaansch geantwoord wordt, terwijl in de kraton, dus in de directe omgeving van den Vorst, het z.g. kraton-Javaansch gesproken wordt.

Nu zou men den Javaan er een verwijt van kunnen maken, dat hij zich zóó als minderwaardige in zijn slaafsch lot schikte, doch men vergete niet, dat het in de ontwikkeling van zijn psyche lag om den vreemdeling, die cultureel zijn meerdere was, als hooger wezen te beschouwen en hem te dienen.

Welnu, het is op deze eigenschappen van het Javaansche volk, dat de Hindoe-kolonisten een dynastie hebben gebouwd.

Hoe het kastenstelsel doorwerkte, bleek al ras, toen de hoogere Javaansche kasten, welke gedeeltelijk uit de geimigreerde Hindoe's gesproten waren, er zich eveneens van bedienden.

De Hindoesche Godsdienst-idee, hoe oppedvlakkig en onbegrepen beleden, werd een machtsmiddel, dat diep wortelde in het Javaansche

geestesleven en dat den eenvoudigen Javaan tot onderworpeling maakte aan den wil van den machtigen heerscher.

Hierdoor werd de stichting van de Hindoe-rijken door den Hindoe-Javaanschen adel mogelijk. Talrijk zijn de overblijfselen van schitterende bouwwerken voor de vereering van de Hindoe-goden, welke bij ons de overtuiging vestigen, dat de door den Javaan onbegrepen Shiwa-dienst de grondslag is geweest voor de macht van den adel, en juist dáárom hoog in eere werd gehouden.

Al bereikten deze rijken nu een betrekkelijk grooten bloei, toch is de godsdienstige idee nimmer tot het volk doorgedrongen, terwijl er evenmin sprake is geweest van eenige volks-ontwikkeling.

Het gezag, dat uitgeoefend werd, was Oostersch, d.w.z. hel gekleurd door machtsvertoon en weeldezucht der machthebbers.

Het is in deze periode, dat de kiem gelegd werd voor die merkwaardige geesteshouding van dit volk, welke wij zelfs heden ten dage nog zoo moeilijk kunnen beoordeelen.

Tevredenheid, gelijkmoedigheid en zelfbeheersching waren den Javaanschen tani (landbouwer) ingeboren. Maar zijn ziel was warm, en zijn gemoed — eenmaal ontketend — was ontembaar.

Doch ook, wanneer de uiterste grens van zijn lijdzaamheid bereikt was, **moest** hij zich beheerschen, want de kracht van zijn hand was gering tegen de scherpte van het wapen van den overheerscher.

Als dienaar van dien Hindoeschen machthebber, werd hij een heerscher over eigen natuur, die den schijn van nederigheid had, maar die hem maakten tot den beminnelijken mensch, wiens zelfbeheersching en beschaving wij, als Westerlingen weten te waardeeren.

Nederig en onderworpen toont hij zich als regel, maar woeste haat kan hem naar het wapen doen grijpen — indien hij een gelijke voor zich had gehad, of indien hij door ellende of plagerij zijn zelfbeheersching verliest.

Hij leerde zijn gevoelens tot het diepst van zijn ziel terugdringen, doch wat in aanleg berustte op zijn beminnelijken eenvoud, was niet altijd zonder geveinsdheid voor zijn heer.

En hieruit volgt dan tevens, hoe verklaarbaar het is, dat de Javaan zoo verschillend beoordeelt wordt.

Nu eens vindt men den Javaan afgeschilderd als een wezen met de zwartste ondeugden, dan weer wordt hij beschreven als het zachtaardigste wezen.

De Javaan is een mensch, niets menschelijks is hem vreemd. Zijn aangeboren deugden zijn: Eenvoud, onderwerping aan Hooger inzicht; zijn aard is bespiegelend en zijn gemoed ontvankelijk en hartstochtelijk. Vóór alles gaat: het zich beheerschen, en tevens — zooals ik reeds schreef — het opvolgen van den adat, in zijn meest futiele voorschriften, en boven alles staat de machtsvereering.

* *
*

Thans komen wij tot de volgende invasie van vreemdelingen, welke van veel grooter invloed is geweest op de ontwikkeling van den Volks-

geest, n.l. de komst van de **Arabieren.**

Zij brachten den Mohammedaanschen godsdienst, welks voorschriften en ritus aansloten bij de neiging van den Javaan tot uiterlijke vormen.

Bovendien kwam de Mohammedaansche priester niet alleen als geestelijk herder, maar hij kwam evenzeer als **strijdbaar gezagsman.** Dat element werkte vooral aantrekkelijk op het Javaansche karakter, omdat dit zich — zooals wij zagen — gaarne wegcijferde voor aangebeden gezag.

Dat de priester wereldlijke macht uitoefende, vond hij iets dat vanzelf sprak, maar de voornaamste factor was wel, dat de priester zich rechtstreeks tot het volk richtte. En dit volk boog zich gewillig voor Allah, en prevelde zijn honderd-voudigen naam in de dagelijksche gebeden.

Veel dieper ging het inzicht in den dienst van Allah en zijn profeet niet. La Illaha Illa'llah- wa Mohammed rasoellah-llah (Er is geen God dan God en Mohammed is zijn profeet) werd de leuze, die het Javaansche volk voorgoed aan Mohammed's rijk klonk.

De Mohammedaansche godsdienst werd op Java een massa-dienst, maar...... ook de Islam beroerde den volksgeest weinig. Slechts in één opzicht wèl: De Islam kende het Oostersche despotisme (heerschappij door geweld) en de slaafsche onderworpenheid van den overwonnene, **maar hij kende geen kastenstelsel.** Hierdoor werd de eerste toenadering mogelijk van de tot op dit oogenblik gescheiden maatschappelijke groepen. Overigens vonden het fanatisme eenerzijds en de kinderlijke onderworpenheid anderzijds rijkelijk voedsel in Mohammed's strijdleuze.

Wanneer dan ook Portugeesche priesters de Katholieke godsdienstgedachte op Java willen importeeren maken zij kennis met de kracht van Mohammed's zwaard.

Zoo was Java dan gesloten voor een nieuwen godsdienst en is dit nog. Hiervan getuigt het optreden van de vereeniging **Sarikat Islam** der laatste jaren. Ik kom echter op deze vereeniging nog terug.

Vóór het importeeren van het Christendom bleven de mesdjids (bedehuizen) leeg, vruchteloos galmde de modin (voorganger) zijn oproep tot het gebed, niemand verscheen.

Maar toen de priester de komst der **Kafirs** (d.z. de Christenen, in hun oogen: heidenen) aankondigde, die Mohammed's eer wilden aantasten, tóen ontvlamde het Javaansche gemoed, en werd de kris gewet. En het Kruis zeeg machteloos neer voor de Halve Maan.

Ik heb een voordracht bij mij liggen van den door mij reeds genoemden Javaanschen Edelman Poerbo Hadiningrat, waaruit ik veel putte, wat ik reeds schreef, en waaraan ik het volgende wil ontleenen:

„De verplichte bedevaart naar Mekka schonk telkens versch voedsel en nieuw leven aan het uitdoovend vuur van den Islam. Dit was noodig, want de troosteloos witte muren der mesdjid en de bidmat lokten den Javaan niet naar de plaats des gebeds.

Maar er gebeurde iets anders, n.l.: De priester en Mekka-ganger brachten een nieuw element in het volksleven, namelijk het streven naar **geld.**

De Javaan hecht daaraan geen waarde, en vindt begeerte naar geld minderwaardig.

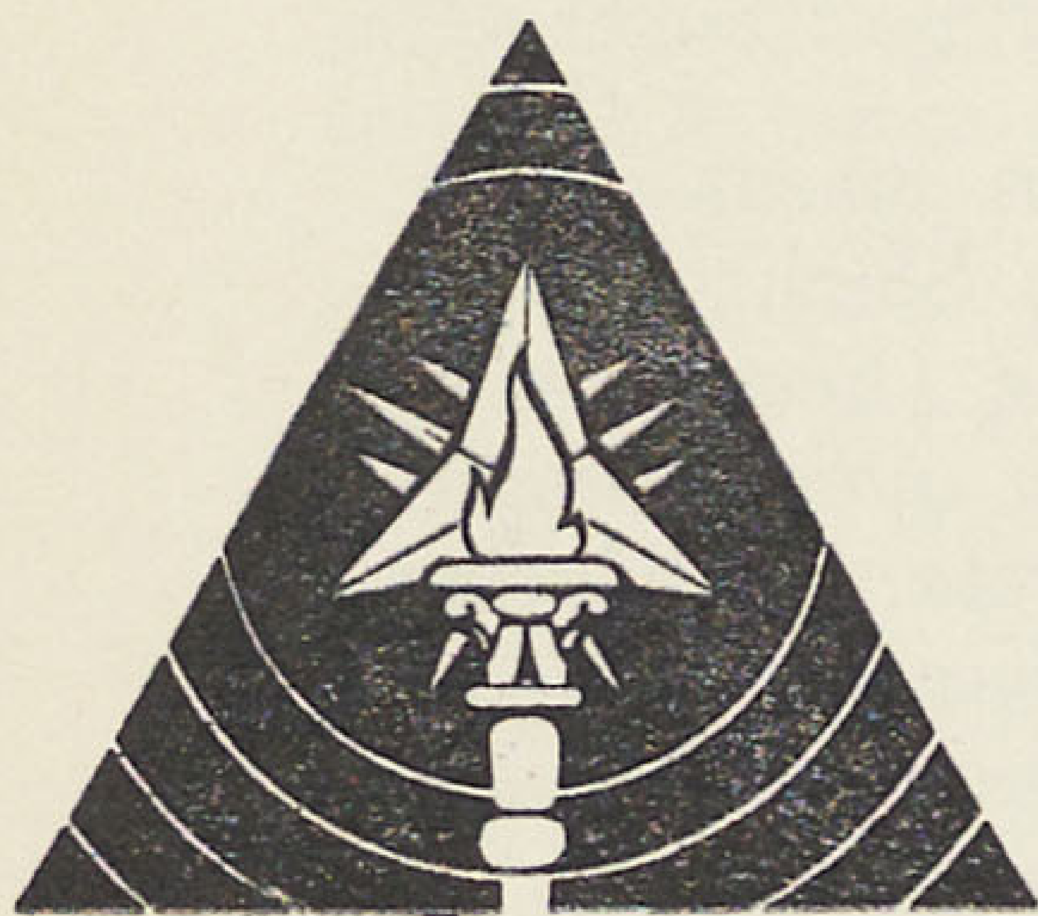
De Arabier echter was in de eerste plaats handelaar. Geen wonder, dat de bedevaartgangers, die in Mekka geleefd hadden na vooraf alles

te gelde te hebben gemaakt, bij hun terugkomst zich als handelaar onder het Javaansche volk nederzetten.

En de Javaan, geen handelsman, zelfs geen handwerkman, bestuurde bij voorkeur zijn ploeg onder het neuriën van zijn wijsje, en werd zóó het uitbuitingsobject van hadji en Chineesche winzucht.

De massa-Javaan bleef arm en ingelascht in het eenvoudige landleven, waar de adat met het dagelijksche leven onverbreekbaar verbonden is. Dit kunnen wij beter begrijpen, indien wij bedenken, dat de Javaan zich niet **vooral** als persoon, maar als werktuig in de handen van het goddelijk bestuur voelt, door zijn geloof onverbreekbaar verbonden met het verleden."

(Wordt vervolgd.)

Nederland

Onwaarschijnlijk-groene weiden, omzoomd door zilveren berken of grijze peppels, bevolkt met het vetste, glanzendste vee ter wereld —

Zware akkers, waar het gulden graan de overvolle aren laat wuiven in de even-ziltige, zomersche lucht —

Breede lanen, waar beuken, die de eeuwen geboren zagen worden, fluweelen schaduw werpen over het jachtend verkeer —

Zwarte, stille vijvers voor witte huizen, waar geslachten op geslachten volgden, die namen gaven waar het heden van spreekt —

Dofgroene eendekommen bij lage boerderijen, een bassende hofhond, rappe voeten in botsende klompen, glimmende emmers met bruischende melk, heldere wasch tusschen dragende ooftboomen,

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Strakke plavuizen langs buigende grachten, welvende bruggen over spiegelend water, getrapte gevels en roode daken, spitse torens, oude poorten —

Bolderende karren met breede paarden, bonkige keien, waar vonken uit slaan, een hardsteenen stoep, waar de kinderen spelen, gepunte kettingen van paal naar deur —

Rinkelende fietsen, auto's met kazen, vleesch en meel, bellende trammen met werkende menschen, een puffende boot, galmende klokslagen na tinkelend torenspel —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Glanzende plassen met blinkende zeiltjes, wuivend riet langs een bloemige wei, springende visschen in rimpelend water, bolle wind, klot-

sende golven voor de boeg van een schuit —

Breede rivieren, zilveren banen van levend water, jachtende motorbooten met opgestapelden deklast ,donderende spoorbruggen, trage ponten, een landingshoofd met een rustende meeuw —

Ruige zee langs gouden duinen, een eenzaam strand onder jagende luchten, wijd, wijd, gewijd aan het spel van water, wind, zon, elementair beeld van een schepping —

Een stille beek langs een stille weg, een paar knoestige wilgen, een stil stappend paard voor een dokkerende kar, een stilverklinkend „genavend" —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Helblonde menschen met grijze oogen, starend over een stormende zee, struische vrouwen met strakke beenen in een vijftal rokken, roodgespannen armen uit een kleurig keurslijf, kraakwitte mutsen op gouden kap —

Stoere kerels met geschuurde klompen, een brokske pijp in een strengen mond, een oolijke lach en een tintelend oog —

Devote gestalten in een strakke kerkbank, bijbels met eenuwenoud beslag, een boer, die op Zondag zijn akkers beziet, een visscher die, blijthuis, de zee weet wachten —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Gezapige colleges in statige zalen, holle klanken uit leege breinen, benepen gevecht om een welbegeerd baantje, konkelend fluisteren om een fraude te dekken —

Achterbaksch gestook om een fermen vent te neppen, verwijfd gekriel om een „begrootingstekort", kleine geesten met groote allures, hamerslagen in eindeloos gekrakeel —

„Handelingen, die uit woorden, en beloften die uit leugens bestaan, 't verkwanselen van vitale belangen, schutterig gescherm met de hoogste dingen des levens, gelonk naar roode verraders van eigen erf —

Gezeten heeren met gezette buikjes, keelgaten, vereelt van het dagelijksche glas, witte handen met futlooze vingers, lonkende oogen naar vrouwelijk schoon, gekochte plaats in den tempel des Heeren, gewogen aalmoes uit opene hand —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Spitse gezichten van arme tobbers, vereelte handen in doodelijke rust, oude paleizen als stempellokalen, een slenterend-toeziend agent —

Verbeten woede in starende oogen, een gammele tafel met een half brood, lompen als dekens en vodden als kleeren, duisternis, want geen munt voor het licht —

Blauwe aderen op kindergezichten, misvormde lijfjes om een misvormde ziel, vroegwijze kijkers in smalle slapen, diepe groeven om kindermond, kleurlooze jeugd in kleurlooze sloppen, jeugd, toekomst, het geslacht van morgen, verkommerend in toestanden uit het verleden —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Vermoorde fabrieken met brokkelende muren, bedervende groenten in een stinkende sloot —

Uitstervende veestapel, verloren markten, margarine op iederen disch, roestende schepen, gras tusschen de keien —

Woekerwinstmakende trusts, millioenengappende hyena's en wolven, vreemdelingen, die het volk bestelen, officieele lieden, voor ieder bod te koop —

Scheepsladingen voedsel voor Moskou's trawanten, H.M. oorlogsbodems, misbruikt door looze speculanten, het eigen ras ondervoed, ondermijnd —

DAT IS NEDERLAND, MIJN LAND.

Een kleine schare van moedige werkers, mannen en vrouwen met Nederlandsch bloed, helden op straat met hun Blad in trouwe handen —

Sprekers, die het volk naar zijn toekomst wijzen, een weg uit het dal der schaduwen des doods —

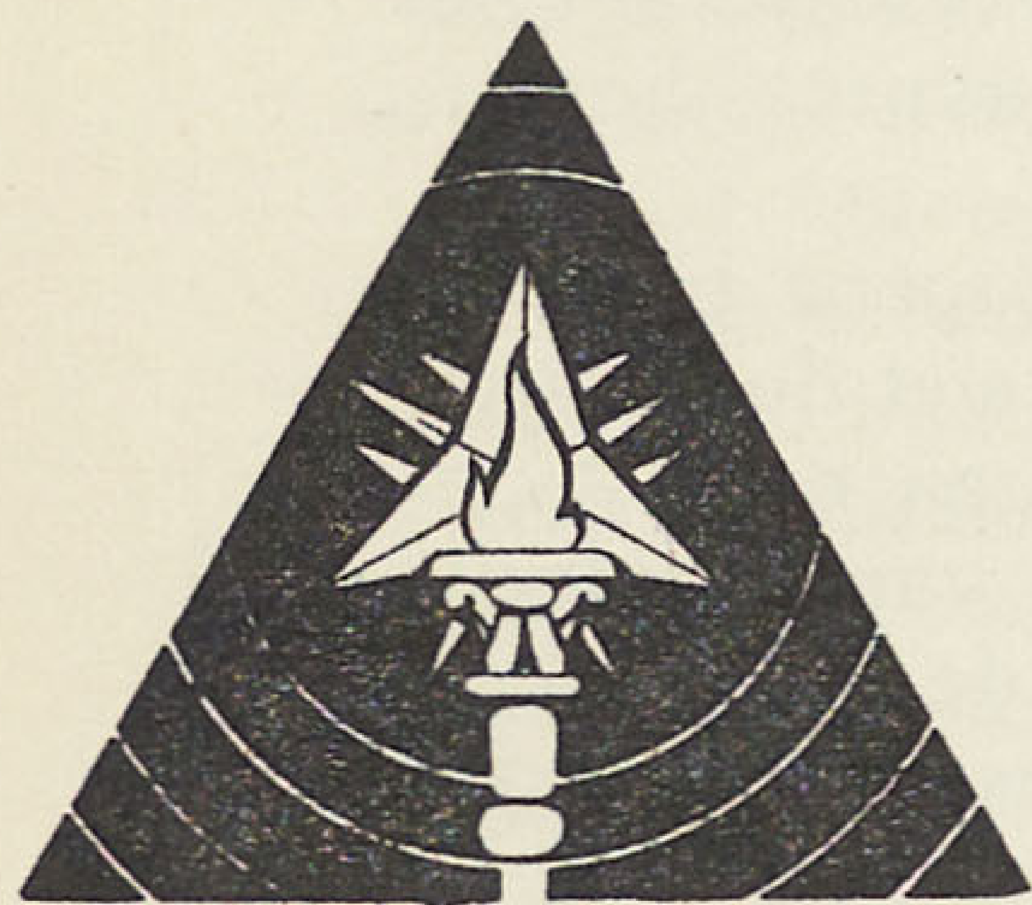
Duizenden, die genoeg hebben van doffe berusting, die ploeteren, nacht en dag voor ons en onze kinderen —

Een toekomst, die gebouwd wordt met harten en handen, geborgenheid in de schoot van het volk —

Een rekening, die opgemaakt wordt en eens aangeboden zal worden maar niet betaald, omdat de debiteuren in Praag zijn, Parijs en bij Anthony Eden —

Een Leider, die voorgaat, zichzelf nimmer sparend, het uiterste gevend uit een rijk hart en een sterken geest —

DAT IS NEDERLAND, GODDANK, MIJN LAND.

Onze Taak

Heden wil ik mij bepalen tot onze taak, gezien in het licht van het Nationaal Socialisme. Ik wil dit onderwerp bezien in twee tijdperken, n.l. in het heden, en daarna in den toekomst.

Om goed duidelijk te zijn, dienen wij eerst helder weer te geven onder welke omstandigheden wij in het heden leven. Op gevaar af niets nieuws te vertellen, meen ik toch, dat dit voor een goed overzicht noodzakelijk is.

Wij leven onder het zoo hoog geprezen democratische stelsel, d.w.z. de helft plus één beslist. Wanneer men dus maar over het aantal stemmen beschikt dan kan men zich doen gelden. Dat door dit stelsel het gezond verstand wordt verdrongen door de kracht van het woord, zien wij heel vaak gebeuren.

Men belooft de massa gouden bergen, waardoor velen zich weten te handhaven. Vooral op het terrein van de politiek is dit het geval.

Met allerlei mooie woorden en schoone leuzen tracht men de massa te winnen. Het steeds sterker op den voorgrond tredend eigen belang is oorzaak, dat men géén — of heel weinig rekening meer houdt met het algemeen belang. De verdeeldheid van ons volk maakt, dat het bovenbedoelde kwaad, nóg meer schade doet.Heel veel van dit kwaad wordt op de rekening van de S.D.A.P. geschoven. Wij zullen niet ontkennen, dat er van die zijde veel stuk gemaakt is. De haat, welke door haar, welbewust, jaar in jaar uit is gekweekt, heeft ons vlk groote nadeelen berokkend, maar toch zijn de andere groepen en groepjes in ons volk, zooals deze tijdens het democratische stelsel moesten ontstaan, niet veel beter.Het vóóropstellen van het groepsbelang is ook hier in wezen, de grootste onheil-stichtende macht in de ziel van ons Volk.

Wij zouden zoo door kunnen gaan, maar het lijkt ons niet noodig. Er is voldoende aangetoond, dat wij leven in een staat, welke tegen zichzelf verdeeld is, en uit dien hoofde bezig is ten onder te gaan.

Prof. van Vuuren zeide eens : „geen volk, nog volksgroep is ooit ten onder gegaan door druk van buiten ; het kan alléén geschieden door het verlies aan vertrouwen in eigen kracht".

Wij, Nationaal Socialisten hebben dit goed begrepen, en ons achter onzen leider geschaard, om zóó aan deze algemeene verwording een krachtig HALT toe te roepen. Onze taak in deze is het kwaad in zijn wortels aan te tasten en te bestrijden, onze mede-volksgenooten overal en altijd op dit groote alles vernietigende kwaad te wijzen, en hen met voorbeelden uit het heden, welke voor het grijpen liggen, aantoonen, dat wij op deze wijze doorgaande, den afgrond in vallen. Kortom, overal en steeds moeten wij het verkeerde van het huidige stelsel klaar en duidelijk aantoonen. Propaganda dus voor de schoone doelstellingen van de N.S.B.

Nu hebben wij ons voor één ding te hoeden, en dat is dit : het mag bij ons niet zijn : hoort naar mijne woorden, maar ziet niet naar mijne daden. De eenheid, welke wij propagaeeren, moet door ons zelf in onze eigen gelederen, ten toon gesteld worden. Nu wil het wel eens voorkomen, dat wij heel hard werken aan de propaganda naar buiten, maar door onze daden in onze eigen N.S.B. heel veel van ons werk weer vernietigen. Laten wij dus scherp toezien, hoe wij ons IN de N.S.B. gedragen. Vele buitenstaanders letten scherp op, en het zijn **zij**, vooral onze tegenstanders en bestrijders, die wij van zeer gewaardeerde wapens voorzien, wanneer wij het veerkeerde, wat wij zoo goed kennen in ons zelf, niet met kracht bestrijden, zoodat het in onze eigen beweging niet meer voorkomt. Nog meer dan de propaganda naar buiten, komt het er voor ons op aan, om in onze beweging door handel en wandel te toonen, dat wij één zijn.

Het tegen zichzelf verdeeld zijn, moet dus met wortel en tak uitgeroeid worden.

Wij willen — neen, wij **moeten** dienen. Onze algemeen Leider is hierin ons voorbeeld.

* *
*

En nu de tweede gedachte : onze taak in den toekomst.

Het is zeer moeilijk om over den toekomst te spreken, en toch is het

goed onze gedachten hier even bij te bepalen.

Wanneer wij acht geven op de verschillende politieke partijen, dan schijnt het, alsof een omschrijving van onze taak niet moeilijk is. Deze partijen komen op gezette tijden met hun program tot het volk, en aan een ieder die maar hooren wil, vertellen zij, wat zij als hun taak zien, daaraan de belofte verbindend, dat zij die taak ook vervullen zullen. Wanneer wij dan later nagaan, wat zij ervan terecht gebracht hebben, dan slaat ons de schrik om het lijf. Vraagt men dan naar het waarom, dan hoort men vrijwel altijd : „Wij hebben ons best gedaan, maar door omstandigheden buiten onze macht, konden wij niet verder komen, dan wij gekomen zijn. Maar geeft ons nogmaals Uw vertrouwen, dan zult gij zien, dat het ons nu zal gelukken."

Zoo is het jaren lang gegaan. Veel beloven en weinig of niets tot stand brengen.

Wij Nationaal Socialisten zeggen ook hièr : Dat moet uit zijn. Nu niet meer anderen laten werken voor mij, maar zelf mede bouwen aan een nieuwe gemeenschap via den corporatieven staat. Wij krijgen, zoodra onze algemeen leider geroepen wordt, het schip van staat te besturen : een nieuwe zware taak.

De N.S.B. moet en zal op de puinhoopen van het ineengestorte democratische Nederland opbouwen een nieuwen staat, zooals deze eenmaal door den Vader des Vaderlands, Prins Willem van Oranje is opgebouwd. Wij zullen dan door onzen Leider ingeschakeld worden, een ieder op zijn eigen plaats.

Wat zal er dan van ons geeischt worden ? Geen nastreven van onvervuldbare beloften, maar handelen naar de omstandigheden waarin wij dán leven. Wij zullen moeten bouwen met de materialen welke ons op dát oogenblik ter beschikking staan. Hoe dat precies zal zijn doet nu niets ter zake. Wij weten, dat wij eenmaal tot daden geroepen zullen worden. Laten wij nu reeds trachten ons zelf bruikbaar te maken, om dan mede te kunnen uitvoeren, het groote werk, wat dan door de N.S.B. verricht zal moeten worden.

Aan welke eischen zullen wij moeten voldoen, om de opdracht, welke onze Leider ons dan zeker geven zal, naar behooren uit te voeren ?

Wij zullen ons in dienst moeten kunnen stellen van de gemeenschap, ons eigen IK en ons persoonlijk belang zal ondergeschikt moeten zijn aan het WIJ en het algemeen belang.

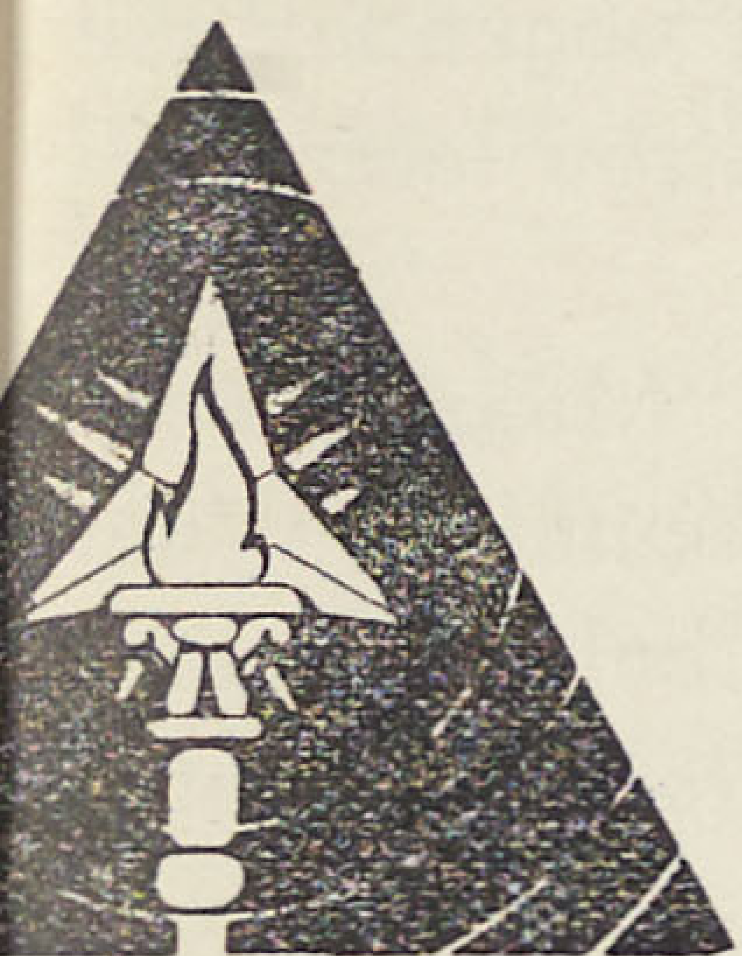
Het verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de volksgemeenschap zal ons denken en doen moeten leiden. Wij leven in de schemering van den komenden dag, zooals onze boeren zich iederen dag weer in de morgenschemering opmaken voor hun arbeid, welke arbeid zij van te voren niet precies weten. De natuur dwingt hen vaak tot geheel andere arbeid dan zij zich hadden voorgenomen, terwijl het hen vaak ook niet aan teleurstellingen ontbreekt. Toch worden zij niet uit het evenwicht geslagen, maar zij verrichten hun taak, zich richtende naar de omstandigheden.

Wij leven in de morgenschemering van den dag, die komen gaat. Laten wij ons allen gereed maken voor den taak, die ons daar zeker wacht. Laten wij bovengenoemd beeld uit het boerenleven goed voor oogen houden, dus ons nu reeds gereed houden, opdat wij straks onze

taak kunnen verrichten, ons regelend naar de omstandigheden, en ons door niets en niemand uit ons evenwicht laten slaan.

Het zal ook hier zijn: Eerst door de branding en dán pas bereikt men de volle zee.

Deze branding willen wij nu zien, als den strijd tegen ons zelf.

Zomersche Overpeinzing

Nummer Twee

Voorover zat ik in mijn nuchtere werkkamer, met mijn ellebogen op tafel, mijn vuisten tegen mijn jukbeenderen gedrukt, en las in de Nieuwe Vorming, thans „Ontwakend Volk" geheeten.

Een pinchertje kefte ergens, een paar musschen maakten een helsch spektakel, maar ik hoorde het niet, geheel verdiept als ik was in een zomersche overpeinzing.

En toen het uit was, toen ik het gelezen had, ging ik achterover zitten, zooals dat steeds gebeurt wanneermij iets bevallen heeft, en ik sloeg aan het...... peinzen.

De balcondeuren stonden wagenwijd open, een zacht windje streelde mijn warme voorhoofd en dit liet ik mij onbewust welgevallen. Even onbewust moet een afwezige glimlach over mijn in gedachten verzonken gelaat hebben gespeeld......

Ik dacht aan dien onbekenden collega-schrijver, die zoo heerlijk had liggen nietsdoen in het zomersche gras, terwijl ik, hier op mijn nuchtere... doch laat ik vandaag eens niet meedoen aan het algemeen-gemeenschappelijk klachtenboek, en niet aan deze nuchtere werkkamer denken. Toen dacht ik, dat ik graag met hem zou hebben geruild of met hem naar dien ongelukkigen Krelis Kever zou hebben gekeken. Maar ook dat was een onrechtvaardige gedachte, want had ik niet juist een tijdje van te voren met evenveel welbehagen de doening van Suzanna Spin staan bestudeeren? Suzanna Spin, die in een hoekje van het balcon haar web had gesponnen en die met eindeloos geduld, onzichtbaar in een hoekje verborgen, op een prooi zat te loeren? En een plotselingen, hevigen schrik was door mij heengevaren toen de kleine en argelooze Dorusje Donderbeest, geheel onverwacht, op een der zijden draadjes neerstreek. Zie, daar kwam Suzanna al heftig te voorschijn. Met groote, afgemeten stappen snelde zij op den ongelukkige toe, sta-

tig als een Brusselsche Parisienne. Wreed...... o nee, ditmaal niet, eerder was zij beleedigd over deze schrale vangst, want dit onnoozele atoompje insectenbloed in het magere lichaampje van den nietigen Dorusje Donderbeest met zijn geweldigen naam, was zeer zeker de moeite van het uitzuigen niet waard, en snel werd hij door Suzanna Spin uit haar domeinen verwijderd. Maar wie het kleine niet eert, is het groote niet weerd en vergeefs wachtte Suzanna verder op het oogenblik dat een der leden van de groote sibbe Vlieg zich jammerlijk zou laten verschalken.

Ja, dit was vast en zeker ook een overpeinzing waard... Maar ik werd opgeschrikt door stemmen, vroolijke, uitgelaten kinderstemmen. Want het was zomer, en... vacantie. Een eindje beneden mijn balcon speelde de jeugd tusschen de appelboomen, waaruit de schaarsche vruchten reeds op heel erg onrijpen leeftijd door dezelfde jeugd waren verwijderd.

Deze kinderen, kleine meisjes en jongens, speelden en enkelen waren bezig met een vlieger. Een groote, roode, blikkerende vlieger. Een vlieger echter, die maar niet op wilde gaan.

Een vuisthoog manneke met rood gezichtje en helblond streuvelhaar, gekleed in een blauw voetbalbroekje en zwart-gele „shirt", hield den machtigen vlieger hoog boven z'n hoofd. En aan het andere eind van het touw was een ander vuisthoog manneke, gekleed in een zwart-geel voetbalbroekje en blauwe „shirt", en dit manneke startte voor een vlotten dribbelsprint... helaas, de vlieger wilde nu eenmaal niet. De onwillige vogel, die blijkbaar al even aardsch en log was als die sukkel van een Krelis Kever, smakte neer met een doffen plof, midden in het gras, mogelijk net precies op het arme hoofd van de een of andere ongelukkige Marietje Mier of... Krelis Kever!

Andere roodwangige en blondharige vuisthooge mannekes en vrouwkes stonden er om een en schreeuwden hun raadgevingen en aanwijzingen. De staart was te zwaar. De staart was te licht. Het touw was te lang. Het touw was te kort. Gerrie liep te langzaam. Gerrie liep te vlug. En een nieuwe poging werd ondernomen. En weer struikelde de vlieger. De koers werd gewijzigd. Het ging niet. Aan den staart werd iets veranderd. Maar nog lukte het niet. De eindeloos voortrazende, tijd verstreek, onmerkzaambaar.

Toen, eenklaps, steeg de roode vlieger, steeg tot de hoogte van een appelboom, steeg nog een eindje hooger. Een luid en helder hoera weerklonk... er werd te vroeg gejuicht. Want het ding was onwillig en bleef onwillig. Nijdig wapperende hij heen en weer, danste en rukte, flapperde bits tegen den wind en tegen de in spanning verkeerende jongetje, zwaaide zijn leelijken staart heen en weer, steeg nog een eindje, schudde toen heftig en vastbesloten van nee, en plofte eensklaps met

een sierlijken zwaai terug naar moeder aarde.

Het leek hopeloos, het was ontmoedigend. Maar alweer stond daar een kereltje gereed met het roode, papieren vierkant boven zijn blonde krullen getild, en weer steeg de vlieger. Nu geen voorbarig hoera. Nu wel spanning, stijgende spanning... ai, die lange staart, die lage, maar te hooge appelboom... Nu plofte niet de vlieger. Hij zonk. Hij dwarrelde neer. Erbarmelijk, hulpeloos en verslagen liet hij zich neervallen tusschen de wirwar van takken, tusschen het grillig gewemel der dichtte blaadjes.

Nu is het afgeloopen, zuchtte ik, bedroefd en teleurgesteld om deze tergende mislukking. Maar reeds stond zoo'n vuisthoog manneke kordaat en nietig naast den dikken stam, en op zijn schouders wurmde zich een ander ventje, dat met zijn lenige armpjes den ondersten tak omklemde en zich verder wurmde, den boom in, hooger en hooger tusschen takken en gebladerte, tot bij den gevangen vlieger.

Na minutenlang rukken, haspelen en worstelen, eindelijk was het ding bevrijd en keerde, zonder al te groote kleerscheuren, terug naar het grasveld waar een kringetje van energieke gezichtjes hem opwachtte. Onmiddellijk werd de averij hersteld, onderwijl Pietje tusschen hemel en aarde zweefde om uit den boom te geraken. De anderen bekommerden zich nauwelijks nog om hem. Hoofdzaak was en bleef de vlieger.

En reeds stond daar alweer een ventje, trappelend aan het andere eind van het touw... Hoog en zilvergespannen was de hemel, fel lichtte de zomerzon over dit spel der kinderen... Of was dit geen spel meer, maar was het ernst? De zuivere, idealistische, onoverwinnelijke ernst eener onbedorven, gezonde jeugd...? Deze argelooze wil, dit geestdriftige, onvermoeibare doorzettingsvermogen... had het diepere beteekenis? Werd mij door deze kinderen op een nog veel schooner manier een lesje gegeven, dan door Krelis Kever aan mijn collega?

Ik schrok op... zag de lucht, het zonlicht, de kinderen... Beschaamd keerde ik terug in mijn nuchtere... keerde ik terug naar mijn werk.

* *
*

Een tijdje later kon ik toch niet nalaten nog eens even buiten te gaan zien. En de vlieger stond, stond, hoog, eindeloos hoog in de tintelende lucht, een klein, klein rood stipje. Ver, ver verwijderd van die jongskes en meisjes, die klein en tevreden van hun succes zaten te genieten onder den lagen appelboom in het zomersch-groene gras...

Volk in ondergang

Wie het bedrijvige zomervacantieleven gadeslaat, wie vaststelt, van dit jaar onze groote steden er werkelijk weer als groote steden gaan uitzien, wie de Babylonische spraakverwarring, die in sommige straten van Amsterdam heerscht, constateert, zal een titel als de bovenstaande ongetwijfeld opvatten als de verbitterde uiting van een nurkschen geest. Zijn we geen bloeiend volk, doen we niet internationaal, hebben we op de wereld niet vele vrienden en doen we zelf niet erg ons best, heel lief en welwillend te zijn? Schrijvers, wier producten in andere landen vaak op de eenige juist plaats, den brandstapel, terechtkwamen, vinden hier altijd nog wel een uitgever niet alleen, maar ook een zeer vriendelijke pers. Soms „stellen de Heeren zich om", een reuzenzwaai aan den geestelijken rekstok is voor deze kunst-acrobaten een kleinigheid, en worden ze zoete dagelijksch- broodschrijvertjes in de „Duizend en een dag" of „Korte Golf" kolommen van onze „groote" pers.

We houden niet van menschvergoding, foei neen, stel je voor, dictatuur! Maar een padvindertje, bij voorkeur met „een leuke zwarte snoet", die wellicht met moeite zijn naam kan krabbelen, is voor moederlijke, oude dames een begeerlijke prooi bij de handteekeningjacht. We bejubelen deze jongens, die slechts voor een hun gaarne gegund vacantiegenot naar Nederland komen, als waren ze de bevrijders der wereld. We pooten ze in extra-treinen, staan er zelfs onze legerauto's voor af, halen ze met muziek binnen, vertroetelen ze, nemen ze mee naar huis, want...... het zijn toevallig geen Nederlanders.

Er rijden in Nederland echter nog andere extra-treinen! Wie Vrijdagsvonds uit het Noorden naar „Holland" reist, kan het treffen, dat in Meppel eenige wagens worden aangehaakt met arbeiders uit de werkverschaffing. Amsterdamsche kerels, die de wreede werkelijkheid der kapitalistische economie losrukt uit hun gezin, soldaten uit het grauwe leger der overtolligen, die „met 24 uur" gaan. Indien eenigszins mogelijk, ga je als „dame" niet bij deze „kerels" in de coupé zitten. Ze zijn niet interessant, het zijn doodgewone Nederlanders. En als de trein in Amsterdam aankomt, waar moeder met een aantal kinderen op vader staat te wachten — en natuurlijk zien die er niet zoo leuk uit,

als een weldoorvoede jongeman in padvindersuniform — dan denk je er natuurlijk niet aan, om die kinderen eens een handteekening te vragen !

* *
*

Er zit een groot gevaar in den zomerschen vacantietijd. Deze tijd immers wil zeggen, dat de individualistisch ingestelde mensch krachtens het beproefde economische recept onzer tijden, voor zoo weinig mogelijk geld en moeite zooveel mogelijk tracht te genieten. En recht genieten kun je pas, wanneer je oog, oor en hart sluit voor de minder gelukkigen. En je kunt je genot zelfs besproeien met een sausje „humanerigheid", door vooral veel waardeering te hebben voor elken vreemdeling, die Neerland's dreven bezoekt.

Plein voor het Centraal Station, Amsterdam, ongeveer half elf 's avonds. Een blond meisje, ongeveer 17 jaar, loopt zwaar gearmd met een padvinder. Een „leuke zwarte", nog wel met een fez op. Het publiek ziet...... en lacht. Volkerenverbroedering ! Maar over een paar dagen is een Nederlandsch meisje een illusie armer ! En de padvinder-met-de-fez zal zich ongetwijfeld over eenige jaren verheugen in het hem door zijn godsdienst veroorloofde bezit van drie of meer vrouwen.

Men gaat naar buiten, ziet den boer in zijn arbeid. Geen achturendag, maar een stoer en onverzettelijk opvolgen van het oude gebod om te werken, zoolang het dag is. Men kijkt er hoogstens eenigszins geinteresseerd naar, om zich, in de stad gekomen, te ergeren aan hooge aardappelprijzen. „Die kerels halen ze toch immers maar zoo uit den grond." (Historisch !)

O ja, er zijn storende dingen. Er staan nog rijen voor de stempellokalen. Maar je kunt je niet overal wat van aantrekken. De werkeloosheid wordt toch immers minder !

Vorige maand werd ze niet zoo veel minder. Maar er was gelukkig een oorzaak voor te vinden. De Hoogere Burgerscholen en de M.U.L.O.'s hadden hun hoogste klassen gespuid en deze jonge Nederlanders waren op de „arbeidsmarkt" gekomen. Zoo luidt toch immers de economische term. Denk daarbij vooral niet aan een slavenmarkt, waar het aanbod de vraag overtreft, want we zijn een beschaafde natie.

En niemand, die zich langer dan twee minuten bezig houdt met dit verontrustende verschijnsel, een jeugd, die tevergeefsch op de poorten van het leven klopt !

Wanneer daarom dit stukje getiteld is: „Volk in ondergang", dan gebeurde dit, omdat medegevoel en rechtvaardigheidsbegrip zelden zoo ver te zoeken waren, als in onzen tijd. Een houten rad in Rotterdam, „Rotterdam werkt weer". Draaiende molens in Den Haag, „Den Haag werkt weer." Klaar is Kees.

Arbeidsdienst? Dwang! Dictatuur!!
Een jeugdbeweging, die geheel een jong volk omvat? Tyrannie!!
Vrijheid! Tot er de dood op volgt.

Flitsen van den zomer. Jamboree, volle treinen, booten.
Gelach, gestoei.

Nog twee maanden. En het is herfst. En de problemen zijn onopgelost. Maar we hebben onze vacantie gehad. 's Zomers doen we niet aan politiek. Dat is slechts een aangename bezigheid voor den winter. Tenminste, aangenaam, wanneer de partijen maar genoeg beloven.

Anders schieten we de pantoffels aan. Een leunstoel bij den warmen haard. Een licht romannetje.

Maar onder de verdrukten gist het en rommelt het. De misleiders van jarenlang, de zangers van rrrrevolutie en Marianne-op-de-barricaden zijn heeren geworden. Advocaat, burgemeester, ridder, straks misschien Minister. „Parijs is wel een mis waard."

En over al deze dwaasheid der menschen davert de zon haar gouden pracht uit. En door al het armetierig gepruts der menschen heen voltrekt de Natuur haar eeuwigen kringloop.

Maar wie deze leerde te beluisteren, wie den moed vindt, om de dingen te zien, zooals ze zijn, die is het tegendeel van een Nurks, die wordt een mensch, wien de hoop hernieuwde kracht geeft.

Die maakt van zijn leven niet langer een ijdel woordenspel. Die grijpt niet naar horizonten en rekt zijn armen niet naar de sterren — de verkiezingsplaat der S.D.A.P. — maar die benut de hem door den Schepper verstrekte gegevens, zijn volk, zijn bodem, zijn afkomst, om zijn leven door werken en offeren rijk en vol te maken.
